

आरोग्य सेविका, अंगणवाडी कार्यकर्ती व
आशा स्वयंसेविका यांच्या समन्वयाने सेवा
प्रदान करणे.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: साआवि-2017/प्र.क्र. ७६ /आ-7
10 वा मजला, गो. ते. रुग्णालय संकूल इमारत,
नवीन मंत्रालय, मुंबई 400 001.
दिनांक : ७ डिसेंबर, २०१७.

वाचा :- राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे यांचे पत्र क्र.राकुकका/बाल आरोग्य-१५ (क)/ AAA
GR बाबतचे पत्र/५४१७४-७६/२०१७, दिनांक २४ ऑगस्ट, २०१७.

प्रस्तावना :-

गाव पातळीवर आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांचे मार्फत आरोग्य व पोषण सेवा देण्यात येत असून त्यांच्यामध्ये समन्वयाचा अभाव व अहवालाची पध्दती यामध्ये भिन्नता दिसून येते. विशेषतः माता व बालकांना पुरविण्यात येणाऱ्या सेवांच्या निर्देशांकामध्ये भिन्नता दिसून येते. सदर भिन्नता दूर करण्याकरीता आरोग्य विभाग व एकात्मिक बाल विकास योजना विभागाशी संबंधित असलेल्या या तिन्ही सेवा देणाऱ्या कार्यकर्त्यांमध्ये समन्वय आणण्याच्या दृष्टिने AAA (ANM/AWW/ASHA) ही कार्यप्रणाली विकसित करण्यात येत आहे.

सार्वजनिक आरोग्य विभाग व एकात्मिक बाल विकास योजना यांचे बहुतेक लाभार्थी साधारणतः ० ते ६ वर्षातील बालके, गरोदर व स्तनदा माता, किशोरवयीन मुले-मुली इत्यादी समान असून या लाभार्थ्यांना ग्राम पातळीवर आशा, अंगणवाडी सेविका व आरोग्य सेविका हे कर्मचारी विविध सेवा देत असतात. या आरोग्य सेवा अंगणवाडी केंद्र व आरोग्य उपकेंद्र इ. ठिकाणी तसेच, घरोघरी फिरून सेवा देत असतात. या सर्व सेवा दिल्याच्या नोंदी ग्राम पातळीवर कर्मचाऱ्यांकडे विविध नोंद वहाण्यामध्ये ठेवल्या जातात. त्यामुळे अहवाल नोंदीमध्ये तफावत आढळून

येते. सदर तफावत दूर करण्यासाठी दोन्ही विभागाकडून पुरविण्यात येणाऱ्या समान सेवांची माहिती ही दोन्ही विभागांच्या अहवाल नोंदवहीमध्ये तसेच, अहवालामध्ये समानता असणे आवश्यक आहे. पालघर जिल्ह्यातील कुपोषणामुळे होणारे बालमृत्यू टाळण्यासाठी स्थापन करण्यात आलेल्या राज्य कृती दल समितीच्या बैठकीमध्ये या दोन्ही विभागातील माहिती समान असणेबाबत चर्चा झालेली आहे.

आरोग्य सेविका, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा स्वयंसेविका यांच्या समन्वयाने सेवा प्रदान करणे तसेच, त्यांच्यामध्ये समन्वय आणण्याच्या दृष्टिने AAA (ANM/AWW/ASHA) ही कार्यप्रणाली विकसित करण्याबाबतचा शासन निर्णय पुढील प्रमाणे निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय :-

- सद्यस्थितीत सार्वजनिक आरोग्य विभाग व एकात्मिक बाल विकास योजना या विभागांमध्ये चालू असलेल्या विविध कार्यक्रमांची माहिती एकमेकांना पुरविण्यात येवून समन्वयाने दोन्ही विभागांच्या अहवाल प्रणालीमध्ये सारखेपणा आणावा.
- गावाचा नकाशा तयार करून, तो प्रदर्शित करावा व त्याचा दैनंदिन कामात उपयोग करावा.
- आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांचे नियमित गृहभेटीचे वेळापत्रक तयार करावे व त्यानुसार नियमित गृहभेटी कराव्यात.
- आरोग्य सेवा सत्राच्या यशस्वी आयोजनासाठी तसेच, दोन्ही विभागामार्फत माता व बालक यांना देण्यात येणाऱ्या विविध सेवांकरीता आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांची नियमितपणे एकत्रित मासिक बैठक आयोजित करण्यात यावी.
- आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांच्या कामाचे आरोग्य सहाय्यक / सहाय्यिका गट प्रवर्तक व मुख्य सेविका यांना सहाय्यक पर्यवेक्षण (Supportive Supervision) करण्याकरीता समान पध्दती विकसित करावी.

वरील उद्देश साध्य करण्यासाठी सविस्तर मार्गदर्शक सूचना परिशिष्ट क्र. १ ते ८ मध्ये नमूद केलेल्या आहेत. (परिशिष्ट क्र. १ ते ८ सोबत जोडण्यात येत आहे.)

सदर बाबतची अंमलबजावणी करण्याची जबाबदारी जिल्हा पातळीवर जिल्हा आरोग्य अधिकारी व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, एकात्मिक बालविकास सेवा योजना यांची राहिल. तालुका स्तरावर बाल विकास प्रकल्प अधिकारी व तालुका वैद्यकीय अधिकारी यांची राहिल.

प्राथमिक आरोग्य केंद्र स्तरावर वैद्यकीय अधिकारी, प्राथमिक आरोग्य केंद्र व मुख्य सेविका (पर्यवेक्षिका) यांची राहिल.

प्राथमिक आरोग्य केंद्र, तालुका, जिल्हा, राज्यस्तरावर नियमितपणे समन्वयाने या शासन निर्णयातील सूचनांची अंमलबजावणी होत आहे याबाबत किमान ३ महिन्यातून एकदा दोन्ही विभागातील अधिकाऱ्यांनी संयुक्त आढावा घेवून खात्री करावी. जेथे त्रुटी आढळून येतील त्यांचे निराकरण करण्यासाठी मार्गदर्शन, पाठपुरावा व संनियंत्रण करावे.

सदर शासन निर्णय महिला व बाल विकास विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक 201712071152088517 असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(पं. खं. जाधव)

महाराष्ट्र शासनाचे अवर सचिव

प्रत,

1. मा. मंत्री (सार्वजनिक आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
2. मा. राज्यमंत्री (आरोग्य) यांचे खाजगी सचिव.
3. प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
4. प्रधान सचिव (महिला व बाल विकास विभाग), मंत्रालय, मुंबई
5. प्रधान सचिव (ग्राम विकास विभाग), मंत्रालय, मुंबई
6. प्रधान सचिव (पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग), मंत्रालय, मुंबई
7. आयुक्त आरोग्य सेवा तथा अभियान संचालक, मुंबई.
8. संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, मुंबई
9. अतिरिक्त संचालक, राज्य कुटुंब कल्याण कार्यालय, पुणे.
10. निवडनस्ती (आरोग्य -७) .

परिशिष्ट १

कुटूंब सर्वेक्षण रजिस्टर -

- सद्य स्थितीत अंगणवाडी कार्यकर्तीकडे कुटूंब सर्वेक्षण रजिस्टर उपलब्ध आहे. आरोग्य सेविकेकडे देखील आरसीएच रजिस्टर १ मध्ये सर्वेक्षणाची माहिती उपलब्ध आहे व आज्ञाकडील आज्ञा रोजनिशीमध्ये देखील ही माहिती उपलब्ध आहे. तथापि तीनही रजिस्टरमध्ये कुटूंब क्रमांक वेगवेगळा दिशून येतो. यामुळे अंगणवाडी कार्यकर्तीकडील कुटूंब सर्वेक्षण रजिस्टर ग्राह्य धरून त्यामध्ये जे कुटूंब क्रमांक नमूद करण्यात आले आहेत त्यानुसार आरोग्य सेविका व आज्ञा स्वयंसेविका यांनी आपले आज्ञा रोजनिशी रजिस्टर / आरसीएच रजिस्टर १ अद्ययावत करावे.
- सर्वेक्षणाचे काम अंगणवाडी सेविका व आज्ञा स्वयंसेविका यांनी संयुक्तपणे एप्रिल व ऑक्टोबर या २ महिन्यात, वर्षातून २ वेळा अद्ययावत करावे. लाभाच्याची माहिती संकलित करण्यासाठी अंगणवाडी सेविकांनी कुटूंब सर्वेक्षण रजिस्टर, तसेच आज्ञा स्वयंसेविकेनी आरसीएच रजिस्टर १ मध्ये समाविष्ट असलेल्या रकन्यातील माहिती संकलित करावी.
- सर्वेक्षणाचे काम करताना प्रत्येक घराला कुटूंब क्रमांक देण्यात यावा. तो ऑईलपेट ने लिहावा. हा कुटूंब क्रमांक मुख्य दरवाजाच्या दर्शनी भागात लिहावा. तोच कुटूंब क्रमांक अंगणवाडी कार्यकर्ती, आज्ञा स्वयंसेविका व आरोग्य सेविका यांच्या सर्व रजिस्टरमध्ये एकसारखा असावा. उदा. एखादा वाडा अथवा इमारतीमध्ये एकपेक्षा जास्त कुटूंबे राहत असतील तर प्रत्येक कुटूंबास स्वतंत्र कुटूंब क्रमांक देण्यात यावा. वाडा व इमारतीच्या दर्शनी बाजूस एकूण कुटूंबांची संख्या व क्रमांक नमूद करावा. उदा. एखादया वाड्यात/इमारतीत कुटूंब क्र ५० ते ५४ अशी पाच कुटूंबे राहत असल्यास प्रत्येक कुटूंबाला स्वतंत्र क्रमांक देऊन प्रवेशद्वाराजवळील दर्शनी भागात कुटूंब क्रमांक ५० ते ५४ असे नमूद करावे.
- सदरची माहिती एकत्रित करताना प्राथमिक आरोग्य केंद्र स्तरावर अंगणवाडी कार्यकर्ती, आज्ञा स्वयंसेविका व आरोग्य सेविका यांनी एकत्र वसावे. अंगणवाडीच्या रजिस्टर नुसार एएनएमने आपल्या आरसीएच रजिस्टर १ मध्ये ईसी १ रकना नं.६ (संपूर्ण पत्ता) या रकन्यामध्ये कुटूंब क्रमांक नोंदवावा.
- अंगणवाडी पर्यवेक्षक, आरोग्य सहाय्यक, वैदिक अधिकारी, तालुका वैदिक अधिकारी, बाल विकास प्रकल्प अधिकारी, जिल्हा प्रजनन व बाल आरोग्य अधिकारी यांनी आपल्या क्षेत्रिय भेटीमध्ये घरावरील व संबंधित नोंदवहयामधील कुटूंब क्रमांक एकत्र आहेत याची पडताळणी करून खात्री करावी.

परिशिष्ट २ -

नकाशा तयार करणे, अद्यावत करणे व त्याचा उपयोग करणे याबाबत मार्गदर्शक सूचना

- प्रत्येक लाभार्थ्याला सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी अंगणवाडी कार्यक्षेत्राचा नकाशा तयार करणे तसेच तो अद्यावत करणे आवश्यक आहे. नकाशामध्ये गावाच्या/क्षेत्राच्या चारही सीमा दर्शविण्यात याव्यात. हा नकाशा अंगणवाडी केंद्रात लावण्यात यावा. आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांनी एकत्रित वसून हा नकाशा तयार करावा. नकाशामध्ये घरे, शाळा, रस्ते, आरोग्य केंद्र, ग्रामपंचायत, चौक, देवस्थाने/धार्मिक स्थळे, विहिर इ. प्रमुख ठिकाणांचा उल्लेख असावा.
- नकाशावर गर्भवती माता, स्तनदा माता, ६ वर्षाखालील बालके तसेच किशोरवयीन मुलीची संख्या नमूद करण्यात यावी. नकाशा तयार करण्यासाठी सोबतच्या परिशिष्ट क्र. ८ मध्ये दर्शविलेल्या सांकेतिक चिन्हांचा वापर करावा, जेणेकरून स्थानिक सदस्यांना अचूक माहिती उपलब्ध होऊ शकेल.
- नकाशामध्ये अंगणवाडी कार्यक्षेत्रातील सर्व कुटूंब क्रमांक दर्शविण्यात यावेत. ज्या घरांमध्ये लक्षित लाभार्थ्यांचा समावेश आहे अशा घरांना या संबंधित्या परिशिष्ट क्र. ८ मध्ये सूचित केल्यानुसार विशिष्ट रंगामध्ये दर्शविण्यात यावे. नकाशावरील डाव्या कोपण्यामध्ये शिल्लक राहिलेल्या जागेवर लक्षित लाभार्थ्यांची आकडेवारी या संबंधित्या परिशिष्ट क्र. ७ मध्ये सूचित केलेल्या संकेताप्रमाणे पेन्सिलने नमूद करावे.
- या नकाशावर छोट्या छोट्या चौकटीच्या स्वरूपात सर्व घरे दाखवावीत. प्रत्येक चौकटीत त्या घरात राहणाऱ्या कुटूंबाचा क्रमांक लिहावा जर एकाच घरात एकापेक्षा जास्त कुटूंबे राहत असतील तर अशा सर्व कुटूंबांचे अ.क्र. त्या चौकटीत लिहावेत. उदा.एक बाडा/इमारतीमध्ये ५ कुटूंबे राहत असतील तर त्या सर्वांचे कुटूंब क्रमांक १ ते ५ याप्रमाणे एकाच चौकटीत नमूद करावेत.
- संपूर्ण नकाशा तयार झाल्यानंतर अंगणवाडीमध्ये दर्शनी भागात ठळकपणे दिसेल अशा ठिकाणी लावावा.
- नकाशा तयार करताना ग्राम आरोग्य, पोषण व स्वच्छता समितीचा सहभाग घ्यावा. सदर नकाशा दर सहा महिन्यांच्या सख्खेक्षणानंतर अद्यावत करण्यात यावा.
- दरमहा आरोग्य सेवा सत्राच्या दिवशी लाभार्थ्यांची माहिती अद्यावत करण्यात यावी.
- ग्राम आरोग्य,पोषण व स्वच्छता समितीमध्ये नोंदविण्यात आलेल्या लाभार्थ्यांना देण्यात आलेल्या सेवा व पाठपुरावाबाबत चर्चा करावी.
- नकाशामध्ये लाभार्थी दर्शविण्याकरिता मुचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे विविध रंगाच्या टिकत्यांचा वापर करण्यात यावा.

परिशिष्ट ३

अंगणवाडी कार्यकर्ती, आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका यांचे गृहभेटी वेळापत्रक तयार करणेबाबत मार्गदर्शक सूचना -

- १) गृहभेटीचे वेळापत्रक तयार करताना त्या महिन्यामध्ये प्रस्तावित विविध स्तरावरील बैठक, प्रशिक्षण व कार्यशाळा याचा विचार करून गृहभेटीचे वेळापत्रक तयार करण्यात यावे.
- २) त्या महिन्यामध्ये सार्वजनिक सुट्ट्या अथवा संभाव्य वैयक्तिक सुट्ट्या विचारात घेऊन गृहभेटीचे वेळापत्रक तयार करावे.
- ३) ग्राम आरोग्य, पोषण व स्वच्छता दिनाचा उल्लेख वेळापत्रकमध्ये करण्यात यावा.
- ४) अंगणवाडी कार्यकर्ती, आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका यांनी खालील प्रमाणे गृहभेटीचे वेळापत्रक प्रत्येक महिन्याला भरावे.

म.क्र	लाभार्थी	गृहभेटीचे वेळापत्रक	गृहभेटीचा घटक	कोणी भेट घाबयाची आहे
१	एचबीएनसी कार्यक्रमांतर्गत घरच्या घरी नवजात बालकांची काळजी	१, ३, ७, १४, २१, २८ व ४२ व्या दिवशी (एकुण भेटी ७)	एनबी-१, एनबी-२, एनबी-३, एनबी-४, एनबी-५, एनबी-६, एनबी-७,	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
२	एसएनसीयु मधुन डिसचार्ज झालेल्या बालकांचा पाठपुरावा	१, २, ३, ४, ५, ६, ७, ८, ९, १०, ११, १२ व्या दिवशी (एकुण भेटी १२)	एसएन-१, एसएन-२, एसएन-३, एसएन-४, एसएन-५, एसएन-६, एसएन-७, एसएन-८, एसएन-९, एसएन-१०, एसएन-११, एसएन-१२	आरोग्य सेविका व आशा स्वयंसेविका
३	बाल उपचार केंद्रामधुन डिसचार्ज झालेली बालके	डिसचार्ज झालेल्या दिवसापासून ३ महिने गृहभेटीत प्रत्येक महिन्याला व सीटीसी मध्ये १५	सीटी-१, सीटी-२, सीटी-३ किंवा फॉलो-१,	आरोग्य सेविका व आशा स्वयंसेविका

अ.क्र	लाभार्थी	गृहभेटीचे वेळापत्रक	गृहभेटीचा घटक	कोणी भेट घ्यावयाची आहे
		दिवसांनी पाठपुरावा करावा	फॉलो-२, फॉलो-३, फॉलो-४, फॉलो-५,	
४	राष्ट्रीय आरोग्य कार्यक्रम (क्षयरोग/कुष्ठरोग/हिक्ताप/हवामान बदलानुसार होणारे आजार)	आवश्यकतेनुसार प्रत्येक दिवशी गृहभेटी (क्षयरोग/कुष्ठरोग/हिक्ताप/हवामान बदलानुसार होणारे आजार)	(क्षयरोग/कुष्ठरोग/हिक्ताप/हवामान बदलानुसार होणारे आजार)	आरोग्य सेविका व आजा स्वयंसेविका
५	अति जोखमीच्या गर्भवती महिलांना पुढील तपासणीसाठी आठवण करून देणे.	गर्भवती महिलांमध्ये कोणतेही जोखमीचे लक्षण असेल तर	एचआर एएनसी-१, एएनसी-२, एएनसी-३, एएनसी-४	आरोग्य सेविका, आजा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
६	प्रसूतीपुर्व तपासणी (एएनसी) १, २, ३ व ४ तपासण्या व पाठपुरावा	प्रसूतीपुर्व तपासणी (एएनसी) १, २, ३ व ४ आठवड्याला.	एएनसी-१, एएनसी-२, एएनसी-३, एएनसी-४	आरोग्य सेविका, आजा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
७	नियमित लसीकरणसाठी आरोग्य सेवा सत्रास येण्याबाबत माहिती देणे.	नियमित लसीकरणसाठी आरोग्य सेवा सत्रांमध्ये पात्र लाभार्थी नुसार पुर्वनिर्भोजन करणे.	आरआय	आरोग्य सेविका, आजा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
८	योग्य जोडप्यास कुटुंब नियोजनाबाबत माहिती देणे.	मासिक गृहभेटी	इसी	आरोग्य सेविका, आजा स्वयंसेविका
९	जन्मतः कमी वजनाची बालके	दुर्गम कार्यक्षेत्रात आजा स्वयंसेविकेद्वारे दररोज आरोग्य सेविका तसेच आरोग्य सेवक यांचे मार्फत आठवड्यातून दोनदा आरोग्य सहाय्यक/सहाय्यक व वैद्यकीय अधिकारी आठवड्यातून एकदा, इतर	एलबीडब्ल्यू	आजा स्वयंसेविका, एएनएम, आरोग्य सेवक / सेविका व वैद्यकीय अधिकारी

अ.क्र	लाभार्थी	गृहभेटीचे वेळापत्रक	गृहभेटीचा घटक	कोपी भेट घावयाची आहे
		कार्यक्षेत्रात एकदिवसाआड आसाद्वारे भेटी		
१०	तिड कमी वजनाची बालके	आरोग्य सेविक व सहाय्यिक यांचे सल्ल्यानुसार आशा स्वयंसेविका, व अंगणवाडी सेविका एकदिवसाआड भेटी	युडब्ल्यू	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
११	जीवनसत्व अ करीता बालके	९ महिने व १ ते ५ वर्ष वयोगटातील बालके ज्यांना "अ" जीवनसत्व पाजायचे आहे	व्हिटा-अ १ ते ९	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
१२	जंत माहक मोहिमेचे लाभार्थी	१ ते ५ वर्षांची बालके व मोहिमेपुर्वी घारी तयार ठेवणे	डीडब्ल्यू	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका
१३	कुटुंब कल्याण कार्यक्रमाअंतर्गत सेवाकरीता संपर्क		कु.क	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका
१४	४२ दिवस ते ५ वर्षांपर्यंतच्या बालकांचा नियमित पाठपुरावा.		पापु	आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका, आरोग्य सहाय्यक / सहाय्यिक
१५	किशोरवयीन मुली		कि.मु	आशा स्वयंसेविका, अंगणवाडी सेविका

(एनबी - नवजात बालक, एसएन - एसएनसीयू, सीटी - बाल उपचार केंद्र, फॅलो - पाठपुरावा, एएआर एएनसी - अतिजोखमीची गरोदर महिला, एएनसी - गरोदर महिला, आरआय - नियमित लसीकरण, इसी - जननक्षम पात्र जोडपी, एलबीडब्ल्यू - जन्मतः कमी वजनाची बालके, युडब्ल्यू - कमी वजनाची बालके, व्हिटा-अ - जीवनसत्व अ, डीडब्ल्यू - जंतमाहक, कु.क.- कुटुंब कल्याण, पापु - पाठपुरावा, कि.मु.-किशोरवयीन मुली)

उदाहरण ४ मे ला वरील वेळापत्रकांमध्ये घर क्र ५४ मध्ये नवजात बालकांची तीसरी भेट आहे तर ते खालीलप्रमाणे दाखवण्यात येईल ५४/एनबी-३

- आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांनी एकत्रितपणे लाभार्थी यादी तयार करावी व एकत्रित भेटीकरीता वरील वेळापत्रक तयार करावे.
- वेळापत्रक बनवताना लाभार्थीच्या प्राथमिकतेनुसार प्राधान्यक्रम ठरविण्यात यावा.

गृहभेटीच्या वेळी दयावयाचे संदेश-

अ.क्र	भेटीचा कालावधी	भेटीचे वेळी दयावयाचा संदेश
१	१२ आठवड्यांच्या आतील गरोदरपण	१) पॉलिक अँसिडच्या गोळीचे सेवन. २) वैद्यकीय तपासणी व सल्ल्याशिवाय इतर औषधी घेऊ नये. ३) गरोदरमाता नोंदणी करावी.
२	गरोदरपणातील ४ ते ६ महिन्याचा कालावधी (हे संपर्क अंगणवाडी केंद्रस्तर अथवा इतर स्तर)	१) लोहयुक्त गोळ्यांचे सेवन रक्तक्षय प्रमाणानुसार (आवश्यकतेनुसार) व कॅल्शियम गोळ्यांच्या सेवनाबाबत. २) १४ ते १६ आठवड्यांच्या दरम्यान जंतनाशक गोळीचे सेवन ३) टी.टी २ डोस. ४) एमसीपी कॅर्ड जपून ठेवणे. ५) जास्त आहार घेणे - जेवण जास्त प्रमाणात व जास्त वेळा घेणे. आयोडीनयुक्त मीठाचा वापर. ६) भरपूर आराम - रात्री ८ तास व दिवसा २ तास आराम. ७) बाळंतपणासाठी पैशाची बचत करणे/ साठवणे /तरतूद करून ठेवणे. ८) गरोदरपणातील नियमित वजनवाढीवर लक्ष देणे. ९) अंगणवाडी केंद्रातील नियमित पुरक पोषण आहार घेणे. १०) गरोदरपणातील नियमित आरोग्य तपासणी (ग्राम आरोग्य पोषण व स्वच्छता दिनाच्या दिवशी)
३	गरोदरपणातील ७ ते ९ महिन्याचा कालावधी (या कालावधीत कुटुंबाला किमान दोन वेळा भेटी द्याव्यात)	१) लोहयुक्त गोळ्या व टी.टी.चा डोस बापुर्वी पूर्ण झाल्या नसल्यास तो पूर्ण करावा. २) एमसीपी कॅर्ड जपून ठेवणे. ३) आहाराचे प्रमाण, विविधता व वेळा वाढविणे. ४) भरपूर आराम करणे - रात्री ८ तास दिवसा २ तास आराम. ५) बाळंतपणासाठी पैशाची बचत करणे/ साठवणे /तरतूद करून ठेवणे. ६) गरोदरपणात किमान तीन वेळा नियमित आरोग्य तपासणी करणे (व्हीएचएनडीचे दिवशी) - रक्तदाबसह. ७) कुटुंबाकडून दबाखान्यात बाळंतपण करावयाचे नियोजन केल्याची खात्री करावी. (दबाखाना निवडणे, बचत, वाहनाची व्यवस्था, सोबत कोण व्यक्ती जाणार इत्यादी.) ८) बाळंतपणासाठी तयारी करताना आईसाठी स्वच्छ मुती कपडे तसेच बाळासाठी निर्जंतुक मऊ मुती कपडे तयार करून ठेवावेत. ९) संभाव्य आकस्मिक परिस्थितीची शक्यता विचारात घेणे. (योग्य दबाखाना पाहून ठेवणे, वाहन व्यवस्था, दुरध्वनी क्रमांक, जरूरी असल्यास रक्तदाताची निश्चिती करून ठेवणे.)

अ.क्र	भेटीचा कालावधी	भेटीचे वेळी द्यावयाचा संदेश
		<p>१०) बाळ जन्मल्याबरोबर त्वरीत स्तनपान (चिकचे दूध) करणे, बाळाला उबदार ठेवणे / बाळ व आईचा त्वचेचा त्वचेशी संपर्क (KMC)</p> <p>११) पाळणा लांबविण्याच्या साधनांचा बाळंतपण झाल्याबरोबर बापर सुरु करणे बावत. उदा तांबी (PPIUCD), इतर साधने बापरचेबावत सल्ला.</p> <p>गरोदर महिला बाळंतपणासाठी माहेरी जाणार असेल तर तिला सर्व सेवा विषयक सल्ला, अद्ययावत लसीकरण फाई, ती गाव सोडून जाण्यापूर्वी याबाबतची खात्री करावी. यामध्ये दवाखान्यात बाळंतपण, बाळंतपणातील आकस्मिक परिस्थिती, व बाळंतपणानंतरची काळजी याबाबीचा समावेश असावा.</p>
४	<p>बाळंतपणाचा दिवस (हया भेटीची खात्री करावी. नियोजित पध्दतीप्रमाणे बाळंतपणाच्या काळ सुरु झाल्यापामुन तेथेच थांबावे, स्वच्छता, उब व स्तनपान याबाबीकडे लक्ष द्यावे. बाळंतपणाच्या वेळी उपस्थित राहणे शक्य नसल्यास बाळंतपणानंतर शक्य तितक्या लवकर भेट द्यावी. बाळंतपण झाल्यानंतर आई व बाळ घरी गेल्यानंतर शक्य तेवढ्या लवकर घरी भेट द्यावी)</p>	<p>१) तात्काळ व निव्वळ स्तनपान (उदा. मध, गुळपाणी, एरंडेल तेल इ. नवजात बालकास देऊ नये.)</p> <p>२) वैयक्तिक स्वच्छता पाळणे, जेणे करुन जंतुसंसर्ग टाळता येईल. (हात धुणे, कमीत कमी हाताळणे, नाळेची काळजी घेणे.)</p> <p>३) वीसीजी व ओपीव्ही -० व हिपेटायटीस बी देणे.</p> <p>४) बाळंतपणातील गुंतागुंत असल्यास योग्य सल्ला देणे. (रक्तस्वाव/ताप)</p> <p>५) जन्मतः बाळ कमजोर /कमी वजनाचे असल्यास खालील बाबीची आई व घरातील काळजीवाहकरना माहिती द्यावी.</p> <p>अ) संभाव्य तारखेपूर्वी १ महिन्यापेक्षा जास्त कालावधी अगोदर जन्म झाला.</p> <p>ब) वजन < १/२ किलो ग्रॅम पेक्षा कमी आहे. किंवा</p> <p>क) जन्मापामुनच स्तनपान करण्यासाठी खूप कमजोर आहे.</p> <p>६) बाळ अशक्त असल्यास स्वच्छतेसाठी विशेष व्यवस्था, उबदार ठेवणे तात्काळ स्तनपान सुरु करणे, त्वचेचा त्वचेशी संपर्कबाबत काळजी घेणे</p>
५	<p>जन्मानंतरचा पहिला आठवडा-जन्मानंतर पहिल्या आठवड्यात कमीत कमी २ भेटी होणे आवश्यक आहे (३ रा व ७ वा दिवस). बाळ्याचे वजन कमी असेल तर भेटीची संख्या वाढवणे (१ दिवसाआड भेटी).</p>	<p>१) स्तनपान चालु ठेवणे, उबदार व स्वच्छ ठेवणे.</p> <p>२) जोखमीच्या लक्षणांची माहिती देणे जसे खूप ताप, अंग धंड पडल्यास, अंग पिबळे पडल्यास, अंग निळे पडल्यास, डोळ्यातून किंवा नाळेतून साव असल्यास, बाळ्याच्या नाकपुड्या विस्फारत असल्यास, बाळ घापा टाकत असल्यास, बाळ कण्हत असल्यास, बाळ्याची श्वसन गती वाढलेली, बाळ्याची छाती जात ओढलेली दिसून आल्यास, बाळाला झटके/फिट येत असल्यास, बाळ</p>

अ.क्र	भेटीचा कालावधी	भेटीचे वेळी द्यावयाचा संदेश
		<p>स्तनपान घेत नसल्यास, बाळ विडचिड झाले असल्यास, बाळाच्या अंगावर पुरळ आले असल्यास, बाळस अतिसार असल्यास इ. घरातील बाळजीवाहुकाने / आईने त्वरीत आम्हा, अंगणवाडी कार्यकर्ती यांचेशी संपर्क साधावा.</p> <p>३) जोखमीच्या मातांची लक्षणे उदा- ताप व दुर्गंधीयुक्त स्त्राव</p> <p>४) कमी वजनाच्या बाळाची बाळजी घेण्यास मदत करणे</p> <ul style="list-style-type: none"> • नियमित स्तनपान सुरु ठेवण्यासाठी दिवसानुन २ वेळा भेट देणे. • उबदार ठेवणे, स्वच्छता व स्तनपान याबरोबरच बाळाला स्वच्छ कपड्यात गुंडाळणे यावर लक्ष ठेवणे. • आवश्यक असल्यास स्तनानुन बाटीमध्ये दुध काढून ते बाळाला पाजणे. • स्तनपान करताना मातेची व बाळाची स्थिती कळी असावी या बाबत मार्गदर्शन करणे.
६	जन्मानंतर ८ ते ३० दिवसांपर्यंत ३ भेटी (१४, २१ व २८ वा दिवस) बाळ आजारी असेल तर वारंवार भेट देणे. कमी वजनाच्या बाळाला एक दिवसाआड भेट देणे.	<p>१) स्तनपान सुरु ठेवा व बाळाला उबदार व स्वच्छ ठेवा.</p> <p>२) बालकमधील आजारपणाची लक्षणे ओळखणे (एचबीएनसी मध्ये दर्शविल्यानुसार).</p> <p>३) स्तनपानातील अडचणी तथा त्यावर उपाय</p> <p>४) लसीकरण</p> <p>५) कमी वजनाच्या बालकांची देखभाल व मदत</p> <p>६) कुटुंब नियोजनाच्या साधनांबाबत आरोग्य सेविकेशी संपर्क करण्याबाबत समुपदेशन</p>
७	१ ते ५ महिन्या मध्ये केवळ स्तनपान आणि लसीकरण करण्यासाठी तयार नाहीत असा चरी अधिक गृहभेटी देणे.	<p>१) ६ महिन्या पर्यंत केवळ स्तनपान करण्याचा सल्ला देणे व मदत करणे.</p> <p>२) वेळापत्रकनुसार लसीकरण</p> <p>३) अंगणवाडीमध्ये प्रत्येक महिन्यात बाळाला वजन करणे.</p> <p>४) कुटुंब नियोजनाच्या साधनांबाबत आरोग्य सेविकेशी संपर्क करण्याबाबत समुपदेशन</p> <p>५) जर एखादा लाभार्थी कुटुंब नियोजनाच्या साधनांचा वापर करत असेल तर त्याला त्याचा साठा उपलब्ध करून देणे.</p> <p>६) ६ महिन्या नंतर पुरक पोषण आहार सुरु करणे.</p>
८	६ ते ८ महिन्यामध्ये दर महिन्याला कमीत कमी १ वेळा भेट आवश्यक आहे ज्या मध्ये बालकाला बर्या आहार सुरु	<p>पुरक आहार</p> <ul style="list-style-type: none"> • पुरक आहाराची सुरुवात बाळाला सहा महिने पुर्ण झाल्यानंतर करण्यात यावी. • आहार तयार करण्यापुर्वी व तो खाऊ घालण्यापुर्वी हात साबण

अ.क्र.	भेटीचा कालावधी	भेटीचे वेळी द्यावयाचा संदेश
	केला याची माहिती घेणे व अडकणी असल्यास त्या सोडविणे	<p>लावून पाण्याने स्वच्छ धुणे.</p> <ul style="list-style-type: none"> • आहार देताना तो, घट्टसर व मऊ असावा. • स्वतंत्र वाटीचा उपयोग करावा. • दिवसातून कमीत कमी २ ते ३ वेळा, २ ते ३ छोटी वाटी (२०० ग्रॅम) आहार देण्यात यावा. • फळे, पालेभाज्या, तुप अथवा तेलाचा वापर करावा. • स्तनपान सुरुच ठेवावे <u>विज्ञेयतः रात्री.</u> • बाळाला भूक लागली हे ओळखणे व त्यावेळी स्तनपान/आहार देणे. • आजारपडानंतर जेवणाची मात्रा वाढविणे <p>१) अंगणवाडीमध्ये दरमहा वजन करावे व त्यानुसार जास्तीचा आहार द्यावा.</p> <p>२) जेथे पुरेसे अन्न नाही, लैंगिक असमानता आहे. (मुलामुलीमध्ये भेद केल्या जातो) बालकांची व्यवस्थित काळजी घेतली जात नाही अशा कुटुंबांची माहिती घ्यावी, व त्यानुसार समुपदेशन करावे.</p> <p>३) कुटुंब नियोजन साधनांची माहिती देणे व यासोबतच त्यांना आरोग्य सेविकेला याबाबत भेटण्यासाठी समुपदेशन करणे.</p> <p>४) सहा महिने पुर्ण झाल्यावर निपी मार्गदर्शक मुचनेनुसार बाळाला लोहयुक्त सिरप देण्यात यावे.</p>
९	९ ते २४ महिन्यांमध्ये २ ते ३ भेटी देण्यात याव्यात ज्यामध्ये पुरक आहाराची मात्रा वाढविणे अपेक्षित आहे.	<p>१) नऊ महिने पुर्ण झाल्यावर गोबरची पहिली मात्रा देण्यात यावी व सोबत अ जीवनसत्वाचा डोस देण्यात यावा.</p> <p>२) १६ ते २४ महिन्यांच्या बालकाला वेळापत्रकनुसार लसीकरणे घुस्टर डोस व अ जीवनसत्वाची मात्रा द्यावी.</p> <p>३) खालील गोष्टीकडे सतत लक्ष दिले पाहिजे. पुरक आहार हा दिवसातून ३ ते ४ वेळा देणे. आहाराची मात्रा हळू-हळू वाढवत नेवून बाळाला ३०० ग्रॅम पर्यंत आहार देणे. ती १८ महिन्यापर्यंत ५०० ग्रॅम पर्यंत वाढवत जावा.</p> <p>४) प्रत्येक महिन्याला बाळाला वजन करणे आणि कमी वजन असलेल्या बाळांना संदर्भित करणे. सॅम व मॅम ची बालके ओळखणे व त्यांचा आवश्यकतेनुसार (प्रोटोकॉलप्रमाणे) पुर्ण उपचार करणे.</p>

ग्राम आरोग्य व पोषण दिवस (VHND) च्या बैठकीची प्रक्रिया व प्रमुख उपक्रम

AAA च्या बैठकीची सूचना ठरलेल्या दिनांकापूर्वी संबंधित उपकेंद्राची एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा स्वयंसेविका यांना देईल. बैठकीचे आयोजन हे गावामध्ये होणाऱ्या ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी सत्रानंतर दुपारी करण्यात येईल. बरील बैठक आयोजित करताना खालील बाबींचा समावेश करावा.

१. **मागील महिन्यातील कामकाजाचा आढावा घेणे** - एएनएम यांनी बैठकीची सुरुवात करावी व उपकेंद्रास्तराच्या असणाऱ्या आकडेवारीची माहिती द्यावी व त्यानंतर गावपातळीवर मागील महिन्यात केलेल्या कामकाजावर चर्चा करण्यात यावी. उदा - मागील महिन्यात झालेल्या प्रसूतीची संख्या, प्रसूतीपूर्व तपासणी, नवीन गर्भवती महिलांचे तोडणीकरण, जोखीमीच्या गर्भवती महिलांची संख्या, नवजात बालकांची घरच्या घरी घ्यावयाची काळजी (HBNC), लसीकरण व पोषणासंबंधीच्या बाबी तसेच माता मृत्यु व बालमृत्यु यांची आकडेवारी अद्यावत करावी.
बैठकीमध्ये गावाच्या नकाशाचे चित्र, सर्वेक्षण रजिस्टर (अंगणवाडी कार्यकर्ती व एएनएम) अद्यावत करावी. गृहभेटीचे कॅलेंडर भरण्याबाबतची प्रक्रिया यावर सविस्तर चर्चा करणे आणि जोखीम असलेल्या मातांची ओळख या मुद्यांचा संयुक्त भेटीमध्ये समावेश करणे
 २. **कामाचा अनुभव सांगणे** - आकडेवारीवर चर्चा करणे, सोबतच केले गेलेले प्रयत्न व काम करताना आलेल्या अडथळी या सर्व बाबींवर चर्चा करणे हे AAA बैठकीचे महत्त्वपूर्ण काम आहे. जसे की, आशा कार्यकर्तीने गृहभेटी दरम्यान केलेले प्रयत्न व आलेल्या अडथळी, अंगणवाडी कार्यकर्ती द्वारे पोषण व बाडीचे सनिबंधणाबाबतचे अनुभव, व एएनएम द्वारे उपकेंद्रास्तरावर पुरविलेल्या सेवा व गुणवत्तेच्या संबंधित माहितीवर बैठकीत चर्चा करणे.
 ३. **पुढील महिन्यातील कामाची आखणी करणे** - आकडेवारी व अनुभव सांगितल्यानंतर AAA बैठकीसाठी पुढील महिन्यात करावयाच्या कामकाजाची योजना तयार करणे व बाबेळी आवश्यक असताने कागदपत्र जसे की - आशा कार्यकर्तीद्वारे गर्भवती स्त्रिया व ०-२ वर्षे वयोगटातील बालकांची यादी, एएनएम चे आरसीएच रजिस्टर, बाडीचे सनिबंधण रजिस्टर, सर्वेक्षण रजिस्टर इत्यादी सोबत ठेवणे. पुढील महिन्याचा आराखडा तयार करताना गृहभेटीचे कॅलेंडर चा उपयोग करावा. (सहपत्र - ३)
- आशा स्वयंसेविकांना ठरवून दिलेल्या सेवांचे बळकटीकरण करणे आवश्यक आहे. वेगवेगळ्या लाभार्थींचा दैनंदिन भेटीमध्ये समावेश व्हावा, जसे - नवजात शिशू, जोखीमीच्या गर्भवती स्त्रिया, माता-बाल आरोग्य व पोषण दिवस इ. उदाहरणार्थ ४ मे ला गृहभेटीची स्थिती दर्शविण्यासाठी दिनांकाच्या रकन्यात घर क्र.५४ मधील नवजात शिशूला तिसरी भेट (HBNC) दिल्यानंतर ५४/नव - ३ असे लिहावे.
 - आशा प्रकरे अंगणवाडी कार्यकर्तीमुद्द्या आपल्या केंद्रा अंतर्गत लाभार्थींची संबंधित कृती आराखडा तयार करेल. तो पोषण आहाराचे लाभार्थी, तसेच गर्भवती स्त्रिया व ० ते ५ वर्षे वयोगटातील बालकांवर प्रामुख्याने केंद्रित होईल.
 - मध्यम व तिब्र कमी बजट असलेल्या बालकांचा गृहभेटी मध्ये समावेश होईल.

४. **AAA बैठकीची भूमिका :-** माता व बालकांपर्यंत सरकारी आरोग्यविषयक योजना पोहोचविण्यामध्ये एएनएम ची भूमिका सर्वात महत्वाची असते. AAA बैठकीमध्ये एएनएम ही समन्वयकाच्या भूमिकेत उपस्थित राहून अंगणवाडी कार्यकर्तीचे मासिक नियोजन निश्चित करेल. प्रामुख्याने खालील चार बाबींवर लक्ष केंद्रीत करेल. :-

- मागील बैठकीचे इतिवृत्त व त्यावर केलेल्या कार्यवाहीचे परिणाम
- आवश्यक आकडेवारी एकत्रित करून त्याची प्रगती पाहणे.
- पुढील महिन्याचा कृती आराखडा तयार करणे.
- अंगणवाडी सेविकेचे स्वतःचे व साथीदारांचे अनुभव कथन करणे व त्यातील अनुभवावरून तविन शिकणे.

५. **ग्राम आरोग्य व पोषण दिवस आयोजनाच्या दृष्टीने AAA च्या जबाबदाऱ्या**

(५.१) **अंगणवाडी कार्यकर्तीची जबाबदारी -**

- आपल्या कार्यक्षेत्राचा मुद्दम कृती आराखडा तयार करण्यासाठी एएनएमला मदत करेल
- आपल्या कार्यक्षेत्रामध्ये असलेल्या सर्व गर्भवती स्त्रिया, स्तनदा माता व ० ते ५ वर्ष वय असलेल्या बालकांची नावे व संबंधीत सर्व माहिती रजिस्टरमध्ये नोंद करेल
- अपेक्षित लाभाध्यांची यादी तयार करण्यासाठी मदत करेल
- विद्योत्पन्नीन मुली, गर्भवती स्त्रिया, स्तनदा माता व ५ वर्षां खालील सर्व बालकांची नोंदणी झाली आहे व त्यांना देण्यात येणाऱ्या सर्व सेवा (उदा. - IFA च्या गोळ्या/सिरप, तपासणी, संपूर्ण लसीकरण, पुरक पोषण आहार तसेच आहार व आरोग्य शिक्षण इत्यादी) मिळाले किंवा नाही याची खात्री अंगणवाडी कार्यकर्ती करेल
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी अंगणवाडी कार्यकर्तीने पूर्ण दिवस उपस्थित रहावे.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी अंगणवाडी केंद्रात खालील प्रमाणे व्यवस्था करावी:-
 - बसण्याची व्यवस्था, पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था, हात धुण्यासाठी साबणाची व्यवस्था, तपासणीसाठी पडदा, लसीची व्यवस्था, मोठा वजन काटा, नवजात शिशुचे वजन घेण्यासाठी वजनकाटा योग्य ठिकाणी ठेवणे किंवा टांगणे, बीपी यंत्र, हिमोग्लोबीनोमिटर यंत्र, IFA च्या गोळ्या ठेवण्याची व्यवस्था करावी. गर्भवती स्त्रिया व बालकांचे लसीकरण रजिस्टर व पुरक पोषण व सर्व सेवा दिल्यानंतर त्याची नोंद तारीख निहाय ठेवावी. अशा प्रकारचे साहित्य एएनएम यांनी अंगणवाडी सेविकेकडे उपलब्ध करून घ्यावयाचे आहे. साहित्य अवस्थित ठेवण्याचे काम अंगणवाडी कार्यकर्ती करेल.
 - अपेक्षित लाभाध्यांपैकी जे लाभाधी आले नाहीत अशा लाभाध्यांना त्या गावातील अशा स्वयंसेविका किंवा गावातील लोकांकडून बोलविण्यात यावे.
 - ० ते ३ वर्ष वयोगटातील बालकांचे मासिक व ३ ते ५ वर्ष वयोगटातील बालकांचे त्रैमासिक वजन वाढीची तपासणी करावी. या अंतर्गत बालकांचे वजन घेऊन सोबतच वृद्धीपत्रकही त्यांच्या वजनाची नोंद घ्यावी, बालकांची पोषण स्थिती व वजन वाढण्याची स्थिती पालकांना समजावून सांगावी व

- त्यानुसार समुपदेशन करावे. माता बाल संरक्षण (MCP) कार्डमध्ये असलेल्या ग्राह्य कार्डमध्ये वजनाची नोंद करावी.
- साधारण पेक्षा तिब्ब कमी वजन असणा-या आजारारी बालकांना आणि जोखमीच्या गर्भवती महिलांना प्रा.आ.कें/ FRU / NRC मध्ये संदर्भ सेवेअंतर्गत पाठविणे.
 - गर्भवती महिलांचा आहार, गर्भवती महिलांची वजन वाढ, जेवणानंतर विश्राम, सुरक्षित प्रसूती, प्रसूतीनंतर १ तासाच्या आत बाळाला स्तनपान देणे, निव्वळ स्तनपान, वजनवाढीवर लक्ष देणे, आजारापासून बचाव, स्वच्छता, लसीकरण इत्यादीबाबत समुपदेशन करावे.
 - नवजात शिशूची नाव नोंदणी करावी.
 - ६ महिन्यांपर्यंत बाळाला फक्त स्तनपान देण्याचा मातेला सल्ला देणे.
 - बाळाचे वजन करून अथवा आज्ञा स्वयंसेविकेकडून बाळाच्या वजनाची माहिती घेऊन वृद्धीपत्रकात नोंद घ्यावी.
 - ६ महिन्यांनंतर बाळाला स्तनपानासोबतच बर्या पुरक आहार देण्याबाबत अर्धवार्षिक वाढ दिवस साजरा करतेवेळी याबाबत समुपदेशन करावे, तसेच पुरक आहाराची योग्य मात्रा, योग्य वेळ, किती वेळाच्या अंतराने भरवावे यासोबतच स्तनपान सुध्दा सुरु ठेवणेबाबत समुपदेशन करावे.
 - जीवनसत्व "अ" कार्यक्रमामध्ये पूर्ण सहकार्य करून पूर्ण अहवाल अद्यावत करावा. ९ महिने ते ५ वर्षांपर्यंतच्या बालकांना, ज्यांना "अ" जीवनसत्वाचा होस पाजायचा आहे अशा सर्व लाभार्थ्यांची यादी तयार करावी आणि जीवनसत्व "अ" ची मात्रा द्यावी.
 - अंगणवाडी केंद्रात ग्राम आरोग्य व पोषण दिवस साजरा करावा.
 - पुरक पोषण आहाराचे वाटप करावे.
 - बायो मेडिकल वेस्ट (BMW) संबधीत सर्व मार्गदर्शक सुचनांचे पूर्णपणे पालन करावे

(५.२) आज्ञा कार्यकर्त्यांची जबाबदारी :-

आज्ञा कार्यकर्त्यांची किमान दैनिक पात्रता ८ वी पास असावी तसेच तिच्या मार्फत खालील जबाबदाऱ्या पार पाडण्यात येतील.

- आज्ञा कार्यकर्त्या मार्फत तयार करण्यात आलेल्या हेडकाऊंटच्या आधारे संभाव्य लाभार्थ्यांची अपेक्षित यादी तयार करावी.
- गृहभेटी दरम्यान संभाव्य यादीमध्ये नोंद केलेल्या गरोदर व स्तनदा माता व ० ते ६ वर्ष पर्यंतच्या बालकांच्या मातांशी व्यक्तीशः संपर्क करून ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी दिल्या जाणाऱ्या सर्व सेवांचे महत्त्व सांगून त्यांना त्या दिवशी उपस्थित राहण्याबाबत सांगून ते उपस्थित राहतील याची खात्री करावी.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या १ दिवस आधी सर्व लाभार्थ्यांना भेटून त्यांना केंद्रावर सेवा घेण्यासाठी घेण्याबाबतची खात्री करावी.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाचे दिवशी अपेक्षित लाभार्थ्यांच्या यादीमधील सर्व लाभार्थ्यांना केंद्राच्या ठिकाणी उपस्थित करून त्यांना सर्व सेवा सुविधा देण्यात याव्यात.

- कुटुंबीयांनी संपर्क साधून गर्भवती स्त्रिया, स्तनदा माता, नवजात शिशु व अति कुपोषित बालकांची देखभाल या बाबत समुपदेसन करावे. तसेच संस्थेत प्रसूतीसाठी प्रोत्साहित करावे.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी ० ते ३ वर्षांच्या सर्व बालकांना मासिक वजनवाढ तपासणीसाठी अंगणवाडी केंद्रात विशेष करून आणवे. तसेच ३ ते ५ वर्षे पर्यंतच्या सर्व बालकांना केंद्रात आणवे.
- एएनएम च्या सल्ल्याने अतितीव्र कुपोषित (सॅम) बालकांना बाल उपचार केंद्रात संदर्भ सेवा अंतर्गत पाठवावे.
- वाढीचे सनियंत्रण तसेच पोषण आणि आरोग्य या संबंधीचे सत्रामध्ये सहकार्य करणे व पोषक आहार खाण्यापूर्वी/ जेवणापूर्वी बालकांना साबज्याने स्वच्छ हात धुण्याबाबत सांगणे व व्हीएचएनडीसाठी उपस्थित लोकांना शींचास जावून आल्यावर व जेवण बनविण्यापूर्वी व भरविण्यापूर्वी हात धुण्याबाबत माहिती देणे. या सत्रामध्ये हात धुण्याचे प्रात्यक्षिक करून दाखविणे.
- गरोदर झाल्याची तसेच नवजात शिशू जन्मल्याची सूचना तात्काळ संबंधित अंगणवाडी कार्यकर्ती व आरोग्य सेविक/सेवक यांना देवून त्यांच्या रजिस्टरमध्ये नोंद करणे तसेच ग्राम आरोग्य व पोषण दिवशी या बाबतची माहिती एएनएमला देणे.
- प्रसूतिनंतर अंगणवाडी कार्यकर्तीसोबत ७ व्या, १४व्या आणि २१ व्या दिवशी घरोघरी जावून बालकांचे वजन घ्यावे आणि अंगणवाडी कार्यकर्तीसोबत समन्वय साधून वृद्धीपत्रकात तसेच मातेच्या कर्डमध्ये ही माहिती भरावी.
- ज्या तिघे कुपोषित बालकांचा वंडपेर (अंगणवाडी कार्यकर्तीकडील यादीप्रमाणे) ११.५ से.मी (MUAC टेप च्या आधारे) पेक्षा कमी आहे आणि ज्यांच्या दोन्ही पायांवर सूज आहे, अशा बालकांच्या आई वडिलांना रुग्णालयात जाण्याबाबत मार्गदर्शन करून त्यासाठी प्रेरित करावे.
- आशा कार्यकर्तीने ग्राम आरोग्य व स्वच्छता समितीच्या प्रत्येक बैठकीस उपस्थित रहावे.
- अंगणवाडीस्तरावर आयोजित किओरवयीन मुलींच्या प्रत्येक बैठकीस उपस्थित रहावे.
- मागील महिन्यात केलेल्या सर्व कामाची नोंद एएनएम मार्फत आरसीएच रजिस्टर मध्ये करण्याची जबाबदारी आशा कार्यकर्ती यांचीमुध्या राहिल.

(५.३) एएनएम च्या जबाबदाऱ्या :-

- उपकेंद्र कार्यक्षेत्रातील सर्व गावांच्या ग्राम आरोग्य व पोषण दिनांच्या आयोजनासाठी सुध्म कृती आराखडा तयार करावा.
- आशा कार्यकर्तीने तयार केलेल्या लाभार्थी यादी (Head Count) च्या आधारे लग्नासाठी पात्र असलेल्या लाभार्थ्यांची यादी तयार करावी.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी आवश्यक औषधे, उपकरणे व लसीची उपलब्धता निर्जंतुक सिरीज इ. या सर्व बाबी प्रा.आ.केंद्र स्तरावरून उपलब्ध करून घ्यावे.

- सर्व गरोदर महिलांची नोंदणी करून त्यांना माता-बाल संरक्षण कार्ड उपलब्ध करून देणे. प्रत्येक ग्राम आरोग्य व पोषण दिनाच्या दिवशी देण्यात आलेल्या सेवांची नोंद अंगणवाडी कार्यकर्तींच्या मदतीने माता व बाल संरक्षण कार्ड मध्ये करावे.
- प्रत्येक बालक/मातेच्या लसीकरणासाठी निजैतुक सिरीज व निडल चा उपयोग करावा. तसेच माता कार्ड त्याच क्षणी पूर्ण नोंद करून Counter Foils त्याच्या अंगणवाडी केंद्रात उपलब्ध करून देण्यात यावे.
- ग्राम आरोग्य व पोषण दिवसाच्या प्रगतीचा अहवाल त्यांचे रजिस्टरमध्ये नोंद करावा. तसेच अंगणवाडी केंद्राच्या रजिस्टरमध्ये सुद्धा नोंद झाल्याची खात्री करावी.
- इजेक्शन किंवा लस हे व्हॅक्सीन करियर व आईसपॅक मध्येच ठेवण्याबाबत सूचना देऊन तसेच ठेवल्याची खात्री करावी.
- आरोग्य केंद्रात येणाऱ्या महिलांची आरोग्य तपासणी करून मागणीनुसार कुटुंब नियोजनाच्या पध्दती समजावून सांगून उपलब्ध करून द्याव्या.
- गरोदर महिला व किशोरवयीन मुलींना देण्यासाठी लोहयुक्त गोळ्या उपलब्ध करून द्याव्यात.
- ओटीभरण/डोहाळे जेवण व अन्नग्रहण संस्काराच्या वेळी सहकार्य करून आरोग्य व पोषण विषयक समुपदेशन करावे.
- बायो मेडिकल वेस्ट (BMW) संबंधी सर्व सूचना व मार्गदर्शनाचे पूर्णपणे पालन करण्यात यावे.
- आशा क्लेम फॉर्म मध्ये आशा कार्यकर्तींद्वारे करण्यात आलेल्या सर्व नोंदी आरसीएच रजिस्टरमधील नोंदीशी पडताळून पाहून बरोबर असल्याची खात्री करावी.
- पुढील महिन्यामध्ये आशा कार्यकर्ती व अंगणवाडी कार्यकर्ती सोबत संयुक्तपणे करावयाच्या गृहभेटी निश्चीत कराव्यात. (विशेषतः एचबीएनसी भेटी तसेच अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा कार्यकर्ती यांच्याकडून प्रेरित न होणारी योग्य जोडणी, तीव्र कुपोषित बालकांचे कुटुंब, गर्भवती स्त्रिया व स्तनदा माता यांच्याशी संपर्क करावा.)
- AAA च्या बैठकीत झालेल्या चर्चेतील बाबी इतिवृत्त रजिस्टरमध्ये नोंद करून त्यावर तिनही कर्मचा-यांची (AAA) स्वाक्षरी घ्यावी व एक-एक प्रत संबंधित वैद्यकीय अधिकारी व अंगणवाडी पर्यवेक्षक यांना देण्यात आल्याची खात्री करावी.

परिशिष्ट ४ अ

आरोग्य सेविका, आशा स्वयंसेविका व अंगणवाडी कार्यकर्ती यांच्या माता व बालकांच्या आरोग्याबाबतच्या जबाबदाऱ्या :-

अवस्था	आरोग्य सेविका	अंगणवाडी कार्यकर्ती	आशा स्वयंसेविका
गरोदरपथात	<ul style="list-style-type: none"> गरोदरपथात कमीत कमी चार भेटी हिमोग्लोबिन, उच्च रक्तदाब, मधुमेह इ. तपासणी व उपचार. दोन धुर्नवाताची इंजेक्शने १८०/३६० लोहयुक्त (आयएफए) गोळ्या व कॅल्शियमच्या गोळ्या देणे. धोक्याच्या लक्षणांनुसार संदर्भ सेवा गरोदरपथात १० ते १२ किलोग्रॅम वजन वाढ होणे, विधाती घेणे, ६ महिन्यांपर्यंत बाळाला केवळ स्तनपान करणे, लोहयुक्त गोळ्या आणि कॅल्शियम गोळ्या घेण्याबाबत समुपदेशन. अपेक्षित प्रसूतीच्या दिनांक व ठिकाणानुसार पाठपुरावा. 	<ul style="list-style-type: none"> सर्व गर्भवती महिलांना पुरक पोषण आहार निवमीतपणे उपलब्ध करून देणे. एएनसी साठी अंगणवाडी केंद्रावर तपासणीसाठी सर्व सुविधा. 	<ul style="list-style-type: none"> ज्या गरोदर मातांची तपासणी करणे आवश्यक आहे अशा सर्व माता व्हीएचएनडीच्या दिवशी तपासणीसाठी येतील याची खात्री करणे. गर्भवती माता व तिच्या कुटुंबाला प्रसूतीबाबत मार्गदर्शन. गरोदर मातेला प्रसूतीनंतर कुटुंब नियोजनाची साधने वापरण्याबाबत मार्गदर्शन.
प्रसूती	<ul style="list-style-type: none"> ज्या उपकेंद्रामध्ये सुविधा आहेत अशा ठिकाणी सुरक्षित प्रसूती करणे. ६ महिन्यांपर्यंत बाळाला फक्त स्तनपान करणेबाबत मार्गदर्शन. 	<ul style="list-style-type: none"> बाळाला वजन घेवून एमसीपी कार्ड मध्ये त्याची नोंद करावी तसेच वृद्धी पत्रकातही याची नोंद घ्यावी. इंदिरा गांधी मातृत्व सहयोग योजनेअंतर्गत पाच लक्ष्मणांना लाभ मिळून देणे. 	<ul style="list-style-type: none"> गर्भवती मातेला रुग्णालयात घेवून जाण्याकरीता वाहनाची सोय करण्यासाठी सहकार्य करणे. प्रसूतीसाठी गर्भवती महिलेसोबत दवाखान्यात जावे. गरोदर महिलेला जेएसबाच अथवा इतर योजनांचा लाभ मिळवून देणे व माता बाल संरक्षण कार्ड (MCP Card)

अवस्था	आरोग्य सेविका	अंगणवाडी कार्यकर्ती	आशा स्वयंसेविका
			सोबत असल्याची खात्री करणे.
प्रसूती नंतर/ नवजात बालकाची देखभाल (० ते ४२ दिवसांपर्यंत)	<ul style="list-style-type: none"> वेळापत्रकानुसार नियमित लसीकरण करणे. मातेला गर्भनिरोधक साधनाबाबतची माहिती देणे व साठा उपलब्ध करून देणे. मातेला १८० लोहयुक्त गोळ्या व कॅल्शियमच्या गोळ्या पुरविणे. बालकांमधील धोक्याची लक्षणे ओळखून उपचार/संदर्भित करणे. 	<ul style="list-style-type: none"> प्रसूतीनंतर मातेला पुरक पोषण आहार उपलब्ध करून देणे. बाळाचे वजन घेवून एमसीपी कार्ड व वृद्धीपत्रकात त्याची नोंद घ्यावी. प्रसूतीनंतर मातेस बाळाला निव्वळ स्तनपान करणेबाबतचा सल्ला द्यावा. 	<ul style="list-style-type: none"> प्रसूतीपरश्चात सेवा उपलब्ध करून देणे. बाळाचे वजन घेणे. गर्भनिरोधक साधनांची माहिती देणे. प्रसूतीपरश्चात मातेला स्तनपानाबाबत सल्ला देणे. स्वच्छता व बाळाच्या योग्य काळजीबाबत सल्ला देणे.
बाळाची काळजी (४२ दिवस ते ६ महिनेपर्यंत)	<ul style="list-style-type: none"> वेळापत्रकानुसार नियमित लसीकरण होत असल्याची खात्री करणे मातेला गर्भनिरोधक साधनांचा वापर करणे बाबत सल्ला देणे [बालकांमधील धोक्याची लक्षणे ओळखून उपचार/संदर्भित करणे. 	<ul style="list-style-type: none"> मातेला नियमित पुरक पोषण आहार उपलब्ध करून देणे. बाळाचे वजन घेवून एमसीपी कार्ड मध्ये लिहावे व ग्रीथ चार्ट तयार करावा. मातेला निव्वळ स्तनपानाबाबत सल्ला देणे. 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित गृहभेटी बाळाच्या नियमित लसीकरणासाठी माता/कुटुंबाला प्रोत्साहित करणे. गर्भनिरोधक साधनाबाबत माहिती व साठा उपलब्ध करून देणे.
बालक (६ महिने ते ६ वर्षांपर्यंत)	<ul style="list-style-type: none"> नियमित लसीकरण होत असल्याची खात्री करणे. मातेला गर्भनिरोधक साधनांचा वापर करणे बाबत सल्ला देणे. बालकांमधील धोक्याची लक्षणे ओळखून उपचार/संदर्भित करणे. 	<ul style="list-style-type: none"> तीन वर्षांपर्यंतच्या सर्व बालकांचे दरमहा वजन घेणे. ३ ते ५ वर्षांपर्यंतच्या बालकांचे तीन महिन्याला एकदा वजन घेणे व तीन वर्षांपर्यंतच्या बालकांच्या वजनाची नोंद माता बाल संरक्षण (MCP) कार्डमध्ये घेणे 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित गृहभेटी बाळाच्या नियमित लसीकरणासाठी आई/कुटुंबाला आठवण करून देणे. गर्भनिरोधक साधनांची माहिती देणे. जुलाबाबर ओआरएस व झिंक बी गोळी देणे व जुलाब होवु नये या करीता

अवस्था	आरोग्य सेविका	अंगणवाडी कार्यकर्ती	आशा स्वयंसेविका
		<ul style="list-style-type: none"> पाच वर्षांपर्यंतच्या बालकांच्या वजनाची नोंद वृद्धीपत्रकारत करणे तसेच बाळांच्या पोषण क्षेत्राची (वजनवाढीची) माहिती आई व कुटुंबातील सदस्यांना देणे सर्व मातांना बाळाला द्यायच्या अरब्या आहाराबाबतचे महत्व पटवून देणे तसेच असा आहार तयार करण्याच्या प्रात्यक्षिके अंगणवाडी केंद्रात आयोजन करणे सहा महिने ते ३ वर्षांपर्यंतच्या सर्व बालकांना नियमितपणे पुरक पोषण आहार उपलब्ध करून देणे. ३ ते ६ वर्षे बयोगटातील सर्व बालकांना अंगणवाडी केंद्रात नियमितपणे पूर्व ज्ञालेय शिक्षण देणे व गरम ताजा आहार देणे. 	माहिती देणे.

परिशिष्ट ५

एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा स्वयंसेविका यांच्या कामाच्या पर्यवेक्षणबाबत सूचना

एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा यांच्या कामाचे पर्यवेक्षण प्राथमिक आरोग्य केंद्रस्तरावरून महिला पर्यवेक्षिका, आरोग्य सहायिका, मुख्य सेविका, प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी व गटप्रवर्तक यांनी करावे. प्राथमिक आरोग्य केंद्र स्तरावर मुश्मनियोजन आराखडा तयार करण्यात यावा. या अंतर्गत प्रत्येक महिला पर्यवेक्षक, आरोग्य सहायिका, प्रभारी वैद्यकीय अधिकारी, एलएचव्ही आठवड्यातून किमान एकदा ग्राम आरोग्य व पोषण दिवसाचे पर्यवेक्षण करतील. आरोग्य सेवा सत्राच्या पर्यवेक्षणामध्ये खालील बाबी पहाव्यात.

- १) लाभार्थी यादी
- २) पात्र लाभार्थी यांना लसीकरणाच्या ठिकाणी घेऊन येणे.
- ३) अपेक्षित लाभार्थीची अनुपस्थिती
- ४) गळतीच्या लाभार्थींना सेवा देण्यासाठीचे नियोजन
- ५) आशा व अंगणवाडी कार्यकर्ती कडील नोंदवह्या व आरसीएच रजिस्टरची उपलब्धता
- ६) माता कर्ड ची उपलब्धता
- ७) आरोग्य सेवा सत्राच्या चॅकलिस्ट नुसार पर्यवेक्षण
- ८) गृहभेटी (प्राधान्यानुसार)
- ९) एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा यांचेकडून गृहभेट नोंदवह्याचे जतन करणे तसेच एकत्रीत भेटीचे नियोजन करणे व त्यावर देखरेख करणे.
- १०) सर्व नोंदवह्यातील नोंदी अद्ययावत केल्याची खात्री करणे व त्याच्या पृथ्वकारणाची पाहणी करून मार्गदर्शन करणे.

प्रत्येक महिन्याला आशांच्या आढावा बैठकीत गटप्रवर्तक यांनी उपस्थित राहणे आवश्यक आहे. या बैठकीमध्ये एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा यांच्या कामाचा आढावा घेण्यात यावा. वैद्यकीय अधिकारी प्राथमिक आरोग्य केंद्र यांच्या द्वारे समीक्षण करण्यात यावे. एखाद्या अंगणवाडी केंद्रात काही कामामध्ये चुटी आढळून आल्यास त्यात सुधारणा करण्याबाबतच्या सूचना देण्यात याव्यात.

तालुका स्तरावर तालुका आरोग्य अधिकारी व बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांची संयुक्त बैठक आयोजित करण्यात यावी. ज्यामध्ये त्या तालुक्यातून मुख्य सेविका, आरोग्य सेविका, आरोग्य सहायिका व वैद्यकीय अधिकारी हे उपस्थित राहतील. एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा यांची देखील तालुकास्तरावर आढावा बैठक घेण्यात यावी व त्यामध्ये केलेल्या कामाचे मुल्यापन करण्यात यावे. जिल्हास्तरावर जिल्हा आरोग्य अधिकारी व उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (च.क.) / महिला व बाल विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद यांनी संयुक्तपणे आढावा बैठक आयोजित करावी, ज्यामध्ये तालुकास्तरावरील अधिकार्यांचा समावेश करावा. या शिवाय जिल्हा स्तरावर आरोग्य समितीच्या बैठकीमध्ये प्राथमिक आरोग्य केंद्रस्तरावर झालेल्या कामाचा आढावा घेण्यात यावा.

आरोग्य सेवा सत्राच्या दिवशी एएनएम, अंगणवाडी कार्यकर्ती व आशा यांना काम करण्यामध्ये काही अडथळी आहेत का याबाबतही माहिती घेण्यात यावी व त्या सोडविण्याचा प्रयत्न करावा.

परिशिष्ट ६

समन्वयासाठी उपयुक्त रजिस्टर

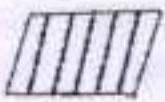
दर्शकाचे नाव	अंगणवाडी रजिस्टर नाव / तपशील	एएनएम रजिस्टर नाव / तपशील	आज्ञा नोंदवही
कुटूंब क्रमांक	कुटूंबाची माहिती रजिस्टर क्र. १	आरसीएच १ रजिस्टर (ईसी १ रकना क्र. ६)	आज्ञा रोजनिशी (आज्ञा स्वयंसेविकेच्या कार्यक्षेत्राचे गावाचे रजिस्टरमधील घेरा रकना)
सुआयडी / आधार क्रमांक	कुटूंबाची माहिती रजिस्टर क्र. १ मधील रकना क्र. २	आरसीएच १ रजिस्टर (ईसी रकना क्र. ८)	
जननक्षम जोडपी पत्नीचे वय	कुटूंबाची माहिती रजिस्टर क्र. १ मधील रकना क्र. ८	आरसीएच १ रजिस्टर (ईसी १ रकना क्र. ८)	आज्ञा रोजनिशी पात्र जोडप्यांची बादी रकना क्र. ३
गरोदरपण व प्रसूती			
गरोदरमातेचे नाव / मोबाईल क्रमांक	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ८	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW1) रकना क्र. ३, ६	आज्ञा रोजनिशी मधील गर्भवती महिलांची बादी व माहिती रकना क्र. २, ११
गरोदरपणाची नोंदणी दिनांक	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ५	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW1) रकना क्र. १०	
गर्भाअवस्थेची खेप	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ६	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW1) रकना क्र. ११	
शेवटच्या मासिक पाळीचा दिनांक	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ७	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW1) रकना क्र. ११	आज्ञा रोजनिशी मधील गर्भवती महिलांची बादी व माहिती रकना क्र. ५
प्रसूतीचा संभाव्य (अपेक्षित) दिनांक	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ८	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW1) रकना क्र. १६	आज्ञा रोजनिशी मधील गर्भवती महिलांची बादी व माहिती रकना क्र. ६
धनुर्वात प्रतिबंधात्मक लस टोचणी दिनांक (TT1, TT2/TTB)	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र. ५ मधील रकना क्र. ९	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW2) रकना क्र. ३६	
विलेल्या एकूण लोहयुक्त	गरोदरपण व प्रसूती	आरसीएच १ रजिस्टर	

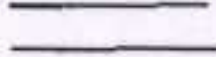

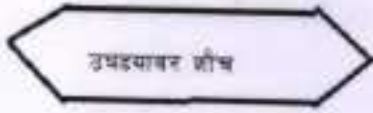

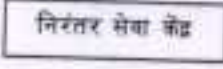

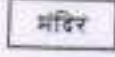

दर्शकचे नाव	अंगणवाडी रजिस्टर नाव / तपशील	एएनएम रजिस्टर नाव / तपशील	आशा नोंदवही
गोळ्यांची संख्या	रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१०	विभाग २ (PW2) रकाना क्र.३८	
गरोदरपणातील तपासणी दिनांक व वजन	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.११	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW2) रकाना क्र.२६, ३१	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीपूर्व भरावयाची माहिती रकाना क्र.८
प्रसूती दिनांक	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१२	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.४६	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीनंतर भरावयाची माहिती रकाना क्र.३
प्रसूतीचे ठिकाण	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१३	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.४७	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीनंतर भरावयाची माहिती रकाना क्र.४
जिवंत जन्म / मृत जन्म	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१५	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.५१	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीनंतर भरावयाची माहिती रकाना क्र.५ - बाळाची स्थिती
लिंग	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१६	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.५६	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीनंतर भरावयाची माहिती रकाना क्र.६
प्रथम वजन / जन्मतः वजन (कि.ग्रॅ / ग्रॅम)	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.५ मधील रकाना क्र.१७	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.६०	आशा रोजनिशी मधील प्रसूतीनंतर भरावयाची माहिती रकाना क्र.७
० होस ओपोंकी	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.८	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग १ (PW3) रकाना क्र.६२	
हिपॅटायटिस बी	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.९	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग १ (PW3) रकाना क्र.६४	
बीबीजी	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.१०	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग १ (PW3) रकाना क्र.६३	
पेन्टा १	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.११	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१६	

ey

दर्शकचे नाव	अंगणवाडी रजिस्टर नाव / तपशील	एएनएम रजिस्टर नाव / तपशील	आशा नोंदवही
ओपीव्ही १	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.१३	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१६	
पेन्टा २	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.१८	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१७	
ओपीव्ही २	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.१९	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१७	
पेन्टा ३ / ओपीव्ही ३	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.१७ / १९	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१८	
गोवर	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.२०	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१८	
व्हिटॅमिन ए पहिला डोस	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.२१	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.१९	
टीपीटी बी	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.२२	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.२१	
गोवर -२	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.२३	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.२१	
Fully Immunization	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.६ मधील रकाना क्र.२४	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.२१	
व्हिटॅमिन ए दुसरा डोस	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.७ मधील रकाना क्र.७	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.२१	
व्हिटॅमिन ए - तिसरा ते सववा डोस	गरोदरपण व प्रसूती रजिस्टर क्र.७ मधील रकाना क्र.८-१४	आरसीएच १ रजिस्टर विभाग २ (PW3) रकाना क्र.२३	

परिशिष्ट ७

विषय	चिन्ह
घर	
प्राथमिक विद्यालय	प्राथमिक विद्यालय
उच्च प्राथमिक विद्यालय	उच्च प्राथमिक विद्यालय
माध्यमिक विद्यालय	माध्यमिक विद्यालय
उच्च माध्यमिक विद्यालय	उच्च माध्यमिक विद्यालय
जमिनीतील पाण्याची टाकी	
पाण्याची टाकी	
ट्रान्स्फॉर्मर	
सीर प्लेट	

विद्युत केंद्र	
रस्ता	
वळपावळपाचा रस्ता	
झाड	
खेळाचे मैदान	
उपडयावर शींचालय	
शींचालय	
निरंतर सेवा केंद्र	
अंगणवाडी केंद्र	
मंदिर	
मस्जिद	

उपकेन्द्र	उपकेन्द्र
प्राथमिक आरोग्य केंद्र	प्रा.आ.केन्द्र
सार्वजनिक आरोग्य केंद्र	सार्व.आ.केन्द्र
चालू बोरवेल	
नादुरुस्त बोरवेल	
चालू स्थितीतील सार्वजनिक नळ	
बंद स्थितीतील सार्वजनिक नळ	
तलाव	
नदी	

टिकलीचा रंग	लाभार्थी समुह
 (निळा)	गर्भवती महिला
 (लाल)	अति जोखमीची गर्भवती महिला
 (पिवळा)	कुपोषित बालक
 (पिवळा व लाल)	अति कुपोषित बालक
 (गुलाबी)	नवजात शिशू (० ते ४२ दिवस) व स्तनदा माता
 (गुलाबी)	स्तनदा माता (४२ दिवस ते ६ महिन्यांपर्यंत) व बालके